

Samverkan förr i norr

I dag finns god samverkan inom jakten och med andra intressenter i samhället, men hur var det förr? I Domänarkivets fem hyllkilometer i Härnösand finner vi en liten glimt.

TEXT
KJELL DANELL
PROFESSOR
EMERITUS I
VILTEKOLOGI, SLU

FOTO
OLOF ANDERSON
UPPSALA
UNIVERSITETS-
BIBLIOTEK

Vid 1800-talets mitt stod våra viltstammar på ett lågvattenmärke. De var minst sagt förödda, men jaktvården var så sakteliga under uppbyggnad. I norr klagade man över tjuvjakten på älg, användandet av snaror och giller samt rävens härjningar.

Längst i söder stod också tjuvskyttet, efterhållandet av rovdjur och rovfåglar högt på agendan.

Den energiske och initiativrike landshövdingen och riddaren Lars Berg i Norrbottens län kallade till ett konstituerande möte i Luleå den 18 september 1886 för att bilda en förening för jaktvårdens fromma. En styrelse tillsattes och föreningens namn blev "Svenska Jägareförbundets avdelning för Norrbottens län".

Föregångsmän & -kvinnor

Styrelsemedlemmar hämtades från olika delar av länet och både män och kvinnor invaldes. För socknarna utsågs jaktchefer, som skulle föreslå jakttillsyningsmän.

Detta var inte lätt eftersom de flesta ute i byarna på något sätt var inblandade i tjuvjakten. Bergs tanke var att medlemmar och andra funktionärer skulle föregå med gott exempel, men också försöka stävja alla former av tjuvjakt.

Belöningar skulle utdelas till de som lyckades få tjuvjägare fällda i tinget. Snart nådde föreningen 700 medlemmar och 75 jaktuppsyningsmän. Efter några år började man åter se älgar i Norrbotten efter ett par årtiondens bortavaro.

"Varför var kvinnorna viktiga att få med? Jämställdhetstanken var knappast född."

Matilda Fröding (1859–1917), syster till den berömde skalden Gustaf, med jaktutstyrelse, vapen och jakthunden Stella. Bilden är sannolikt tagen någon gång på 1880-talet.

Det som skedde var en nära samverkan mellan länsstyrelsen, en ideell förening, staten som stor markägare samt landstinget. En sådan samverkan är knappast sannolik i dag. Landstinget avsatte 300 kronor årligen under fem år för att premiera de som fällde rävar – ett av de stora hoten mot småviltet. Även andra landsting stod för utbetalning av skottpengar.

Det var inte bara i den breda samverkan med andra aktörer som föreningen utmärkte sig för drygt 100 år sedan. Kvinnor i styrelsen redan då! Varför var då kvinnorna viktiga att få med i beslutande ställning?

Jämställdhetstanken var knappast född. Gissningsvis var det för att kvinnorna bedrev småhandel med vilt, till exempel försäljning av ägg, hare och skogsfågel. En av revirförvaltarna i Norrbotten skrev: "Prästfamiljerna i Lappmarken köpte tjogtals svanägg till sina hushåll à 50 öre styck."

Genom kvinnors medverkan i föreningen skulle de få bättre kunskap om lag och rätt och bli goda föredömen i bygderna.

Det är ofta svårt att lära av historien, för mycket var annorlunda förr, men den kan ge oss bra perspektiv på det vi gör i dag. ☺